

verse, meestal bouwvallige bouw, die geen nesten bevatten en volgens ons gevoelen ook geen nestgelegenheid konden bieden. De Boerenzwaluw nestelt over het algemeen zover mogelijk midden onder de bruggen. Daar kunnen predatoren de nesten moeilijk bereiken. Vooral de grotere betonnen bruggen op ijzeren H-balken bieden in dat opzicht een maximum aan veiligheid.

Omdat de zwaluwenstand in het oog gehouden dient te worden en de nestgelegenheid waar mogelijk in stand gehouden en uitgebreid, zou het aan te bevelen zijn, bij het bouwen van nieuwe of het herstel van bestaande bruggen met de levensvoor-

waarden van de Boerenzwaluw rekening te houden. Eventueel zou een kunstmatig aangebrachte steun tegen de zijkanten of liever nog midden onder het brugdek reeds voldoende zijn.

Behalve zwaluwnesten werden onder de bruggetjes nog 27 nesten van de Witte kwikstaart gevonden, een vogelsoort, die in de Mastenbroekerpolder ook relatief talrijk voorkomt. Het is typerend, dat ook bij deze soort percentsgewijze de meeste nesten gevonden werden onder brugtype V. Zelfs een Huismus en een Winterkoninkje hadden er hun nesten onder bruggen gebouwd. De laatste had gebouwd in een verlaten Boerenzwaluwnest.

Litteratuur:

- Berg, R. v. d. 1958: De Huiszwaluw in Kampen. De Levende Natuur Jg. 61, 1958, pp. 169/171.
 Bosch, G. 1956: Minder boerenzwaluwen. Vanellus Jg. 9, pp. 258/259.
 Bosch, G. 1958: Over de stand van de zwaluw. Vanellus Jg. 11, p. 290.
 Bosch, G. 1960: Onze zwaluwen. Vanellus Jg. 13, pp. 113/115.
 Enkelaar, H. en K. Zweeres 1957: Achteruitgang zwaluwenstand in West Zeeuws-Vlaanderen. Het Vogeljaar Jg. 5, pp. 64/65.

De Limburgse rozen

W. THIJSSEN.

De rozen vormen een groep van planten, die, als we de eerst voor enkele jaren ontdekte *Rosa afzeliana* en *R. coriifolia* nog niet meerekenen, in ons land in het wild slechts een negental soorten telt. Hiervan komt de Duinroos (*Rosa pimpinellifolia* L.) uitsluitend in de duinen voor.

Voor Limburg blijven de andere acht over, waarvan Bottelroos (*Rosa villosa* L.) en Kleinbloemige roos (*R. micrantha* Sm.) zeer zeldzaam zijn en door ons niet gevonden werden.

De zes overblijvende soorten worden alle in Limburg aangetroffen. Van hen vinden we de Akkerroos (*R. arvensis* Huds.) uitsluitend in Zuid-Limburg (ten zuiden van

Nieuwstadt), terwijl de Egelantier (*Rosa rubiginosa* L.) een optimum lijkt te tonen op de krijthellingen van Zuid-Limburg. De meeste soorten zijn vooral gebonden aan het Fluviatiele District. In de heggen, vegetatiekundig tot de *Prunetalia spinosae* (*Sambuco-Prunetum*) behorend, die de graslanden en wegen in dat district markeren komen ze voor, tezamen met Een- en Tweestijlige meidoorn (*Crataegus monogyna* en *C. oxyacantha*), Sleedoorn (*Prunus spinosa*), Spaanse aak (*Acer campestre*), Rode kornoelje (*Cornus sanguinea*), Vlier (*Sambucus nigra*) en hier en daar met Wegedoorn (*Rhamnus catharticus*). Juni is de maand van de rozen. Dan prij-

SCHEMA TER BEPALING VAN

Soorten	<i>R. villosa</i> L.	<i>R. tomentosa</i> Sm.	<i>R. rubiginosa</i> L.	<i>R. micrantha</i> Sm.
Kenmerken				
Bloemkleur	rood tot purper	bleek rose	helder rose	rood tot wit
Beharing stijl	wollig	zwak behaard	wollig	kaal
Vergroeiing stijl	„hoofdje”	„hoofdje”	„hoofdje”	„hoofdje”
Beharing vruchtbeginsel	gesteelde klieren en veel naaldvormige stekels	lang (ca $1\frac{1}{2}$ —2 mm) gesteelde klieren	gesteelde klieren en naaldvormige stekels	kaal, soms met lang gest. klieren
Beharing bloemsteel				kortgest. rode klieren, soms met borstels
Lengte bloemsteel t.o.v. lengte vruchtbeginsel	$\frac{1}{2}$ —2	3—4	even lang	even lang i.h.a.
Beharing rug v.d. kelkbladen	viltig en met kortgest. klieren	gesteelde groene klieren	gesteelde rode klieren	kortgesteelde rode klieren
Gedrag kelkbladen bij rijping schijnvrucht	blijvend rechtopstaand	eerst afstaand later afvallend	eerst rechtop of afstaand, later afvallend	eerst teruggeslagen, later afvallend
Beharing onderzijde blaadjes	zacht viltig, beklieerd	zacht behaard, zonder klieren	zacht behaard en kortgest. rode klieren	kortgesteelde rode klieren
Beharing bovenzijde blaadjes	aangedrukt behaard tot glanzend viltig	zacht behaard	kaal	kaal i.h.a.
Beharing bladsteel	zacht behaard	zacht behaard	kaal	i.h.a. dicht beh. met gest. kl. en borstels
Vorm stekels	recht, slank, vaak schuin omhoogstaand	recht i.h.a. slank, soms iets gebogen	sterk haakvormig, soms recht	haakv. met verbrede voet, smal in dsn.
Top steunblaadjes	toegespitst, sikkelvormig gekromd	kort, driehoekig		
Vorm bladloten	recht	heen en weer gebogen		
Reuk			appels	
Opmerkingen	opvallend grote (tot ca. 3 cm lange en $1\frac{1}{2}$ cm brede) blaadjes met vaak evenwijdige zijden		blaadjes vaak met spitse top; fijn gebouwde, vaak kleine struiken	blaadjes opvallend klein (ca 1.5 cm lang en $\frac{3}{4}$ —1 cm breed) breed elliptisch; stekels vaak paars-gewijs in 1 vlak; kelkbladen met relatief lange getande slipjes; bottel met discus
	„viltige” groep		„haakvormig gestekelde” groep	

DE (LIMBURGSE) ROZEN

<i>R. agrestis</i> Savi.	<i>R. canina</i> L.	<i>R. dumetorum</i> Thuill.	<i>R. arvensis</i> Huds.
wit	rose tot wit	bleek rose tot wit	wit
aanliggend zwak behaard	kaal i.h.a.	kaal	kaal
„hoofdje”	„hoofdje”	„hoofdje”	zuiltje
kaal	kaal	kaal	kaal
kortgest. rode klieren	kaal	soms met gesteelde klieren	gesteelde rode klieren
even lang	even lang tot 2—3	even lang tot 2—3	2
kaal	kaal	zwak behaard	kaal
	eerst teruggeslagen, later afvallend	eerst teruggeslagen, later afvallend	
veel kortgest. rode klieren	kaal i.h.a.	i.h.a. behaard tot zachtviltig	zwak behaard op nerven
kaal	kaal	op middennerf behaard	kaal
matig behaard kortgest. rode kl.	kaal i.h.a.	dicht behaard	kortgest. rode kl., en enkele stekels
fors, sterk haak- vormig	gekromd	gekromd	fijn, gekromd
appels			
stekels op meerj. twijgen vaak paars- gewijze, doch veelal niet in 1 vlak; aan de voet der blaadjes-steeltjes concentraties van rode klieren	bruine, vaak wrattige meerj. twijgen; takken enigszins naar beneden omgebogen	kelkbladen veelal minder rijk van slipjes voorzien dan die van <i>R. canina</i> ; takken enigszins omhoog strevend	„liggende” struik; weinig stekels, die gemakkelijk afvallen; struik lichtgroen
„k a l e” groep		„z u i l”-groep	

ken hun witte en roze bloemen tussen het vaak dichte groen van de heggen of, zoals in Zuid-Limburg, zien we ze als groene bollen met hun witte sluier op de krijthellingen, waar het kalkgrasland (*Mesobrometum erecti*) voorkomt.

De soortsbegrenzing binnen het geslacht *Rosa* werpt al eeuwenlang grote moeilijkheden op (2, 3). Het feit, dat er diploïde, triploïde, tot zelfs octaploïde rozen voorkomen, die gemakkelijk kruisen, is oorzaak, dat er een grote variatie in de kenmerken optreedt. Daarom kan alleen een patroon van verwante kenmerken leiden tot een juiste soortsbegrenzing.

Dit laatste is getracht weer te geven in het schema op p. 214/215. Hierbij is geen poging gedaan de Limburgse rozen uitputtend te beschrijven. Enig doel is de determinatie in het veld zo veel mogelijk te vergemakkelijken.

Alvorens tot het schema over te gaan moet opgemerkt worden, dat de hier behandelde

rozen zich in 4 groepen laten verdelen:

Groep met viltig behaarde blaadjes en doorgaans slanke, rechte stekels (*R. villosa* L. en *R. tomentosa* Sm.).

Groep met sterk haakvormig gekromde stekels (*R. rubiginosa* L., *R. micrantha* Sm., *R. agrestis* Savi).

Groep, doorgaans niet of weinig behaard of slechts met duidelijk behaarde bladstelen (*R. canina* L. en *R. dumetorum* Thuill.).

Groep met zuilvormig vergroeide stijlen (*R. arvensis* Huds.).

De in Nederland sinds kort gevonden *R. afzeliana* en *R. coriifolia*, die we hier buiten bespreking hebben gelaten, kunnen beschouwd worden als parallellen van respectievelijk *R. canina* en *R. dumetorum*, met dien verstande, dat ze opvallende worteluitlopers maken.

R. afzeliana werd vermoedelijk langs de Maas in Noord-Limburg aangetroffen.

Litteratuur:

† Heukels, S. J. v. Ooststroom, 1956, *Flora van Nederland*, p. 330-335.

Venema, H. J., 1939, De soortsbegrenzing in het geslacht *Rosa*, Ned. Dendrol. Ver. 14e Jaarboek, p. 42-48.

Doorenbos, J., 1947, De geschiedenis van de systematiek der wilde rozen, Ned. Dendrol. Ver. 16e Jaarboek, p. 25-40.

Vragen en korte mededelingen

Zwarte Konijnen. In het artikel „De zoogdieren van Texel” van de heer Vincent van Laar in De Levende Natuur nr. 4 van dit jaar wordt een waarneming vermeld van een zwart Konijn. Opgemerkt wordt „waarschijnlijk een ontsnapt dier”.

Omstreeks 1930 kwamen er op Schiermonnikoog zeer veel zwarte Konijnen voor; op iedere avondwandeling kon men er verscheidene aantreffen. We hebben ze toen wel eens geteld en kwamen tot de conclusie, dat zo ongeveer 10% van de populatie uit zwarte exemplaren bestond. Ook het jaar daarop was dit het geval. Hoe het er nu mee gesteld is weet ik niet, maar wellicht kunnen vacantiëgangers hierover inlichtingen verschaffen.

Heerlen.

Dr. S. J. DIJKSTRA.

Aanvulling op de huidige stand van de Bonte vliegenvanger in Gelderland. Naar de heer J. W. C. Entrop mij meedeelde bleek de Bonte vliegenvanger vanaf 1957 op het landgoed „Mariënwaard” in de gemeente Beesd te broeden. Aantal broedparen: 1. Op het landgoed „Waardenburg—Neerijnen” bij Zaltbommel werd in 1958 een paartje gezien met jongen.

In de eendenkooi van Gameren bij Zaltbommel heeft in 1956 en 1957 een paartje gebroed.

Alleen het paartje op „Mariënwaard” heeft zich dus in 1959 kunnen handhaven.

CHR. V. ORDEN.